

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૧૨૩ ઓફ ૨૦૧૯

સાથે

પરચૂરણ દિવાની અરજી (સમીક્ષા માટે) નં. ૧ ઓફ ૨૦૨૦

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૧૨૩ ઓફ ૨૦૧૯

સાથે

દિવાની અરજી (સૂચના માટે) નં. ૨ ઓફ ૨૦૨૦

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૧૨૩ ઓફ ૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિક્રમ નાથ સહિ/-

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી.પારડીવાલા સહિ/-

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદાઓ જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨.	પત્રકારને સોંપી શકાય કે નહીં?	હા.
૩.	શું ચુકાદાની તેમની સત્તાઓ?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

ફિઝલ રાહુલ મંગાંવકર

વિરુદ્ધ

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર નંબર ૧ માટે એમ. એસ. મેઘા જાની (૧૦૨૮)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે શ્રી મનન એ શાહ (૫૪૧૨)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે આપવામાં આવેલી સૂચના (૪)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૩ માટે આર. સી. જાની અને એસોસિયેટ (૬૪૩૬)

કોરમ:માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિક્રમ નાથ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી.પારડીવાલા

તારીખ:૦૬/૧૧/૨૦૨૦

સીએવી જજમેન્ટ

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી.પારડીવાલા)

૧. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ રિટ અરજી દ્વારા, રિટ અરજદારે નીચેની રાહત માટે પ્રાર્થના કરી છે;

“(એ) કે માનનીય અદાલત યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે ખુશ થાય અને ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ (નોંધણી) નિયમોના નિયમ ૧ અને નિયમ ૨ ને રદ કરવા માટે તે દાયરા સુધી સંમત થાય, જે હદ સુધી તેઓ એવા વ્યક્તિના પ્રવેશ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે કે જે અન્યથા વકીલ તરીકે દાખલ થવા

માટે લાયક છે, પરંતુ સંપૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં છે અથવા વકીલ તરીકે કોઈપણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલ છે:

વૈકલ્પિક રીતે

માનનીય અદાલત નિયમ ૧ અને નિયમ ૨ વાંચીને જાહેર કરે છે કે જે વ્યક્તિ અન્યથા વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે લાયક છે, પરંતુ તે કાં તો પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં છે અથવા કોઈ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલી છે, તેને વકીલ તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે, જો કે આવી વ્યક્તિની નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલમાં રોકવામાં આવશે અને કાઉન્સિલમાં જમા કરવામાં આવશે, જ્યાં સુધી વકીલ જાહેરાત ન કરે કે નિયમ ૨ માં ઉલ્લેખિત સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અને તે તેની પ્રેક્ટિસ શરૂ કરવાનું ચાલુ રાખે:

(બી) આ અરજીની સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ સુધી, માનનીય અદાલત ગુજરાત બાર કાઉન્સિલને અરજદારનું અરજીપત્રક સ્વીકારવા અને અરજદારને બાર કાઉન્સિલની પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી આપવા નિર્દેશ આપે છે."

૨. આપણે આ મુકદ્દમાની હકીકતો વિગતોમાં જણાવવાની જરૂર નથી કારણ કે તે આ અદાલત દ્વારા તારીખ ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશમાં જણાવવામાં આવી છે.અમે નીચે પ્રમાણે આદેશ ટાંકીએ છીએ;

“૨. રિટ અરજદાર દ્વારા મુકવામાં આવેલા કેસનો સારાંશ, તેના પોતાના શબ્દોમાં, રિટ અરજીના મેમોરેન્ડમમાં વિનંતી મુજબ, આ રીતે વાંચે છે:

માર્ચ ૧૯૯૬ રિટ અરજદારે કોલકાતા યુનિવર્સિટીમાંથી બેચલર ઓફ કોમર્સની ડિગ્રી મેળવી હતી.રિટ અરજદાર ૧૯૯૬થી અમદાવાદમાં રહે છે.રિટ અરજદાર હાલમાં તેના પુત્ર, તેના નિવૃત્ત પિતા સાથે રહે છે અને પરિવારમાં એકમાત્ર કમાણી કરનાર વ્યક્તિ છે.

૦૫.૦૫.૨૦૦૯ રિટ અરજદારના પતિ જે પત્રકાર હતા તેમનું અવસાન થયું.રિટ અરજદાર હાલમાં તેના પુત્ર, તેના નિવૃત્ત પિતા સાથે રહે છે અને પરિવારમાં એકમાત્ર કમાણી કરનાર વ્યક્તિ છે.

- બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાએ ઓલ ઇન્ડિયા બાર એક્ઝામિનેશનની શરૂઆત કરી હતી, જે એક પરીક્ષા છે જે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ થી સ્નાતક થયેલા અને એડવોકેટ્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૪ હેઠળ વકીલ તરીકે નોંધાયેલા તમામ કાયદાના વિદ્યાર્થીઓ માટે ફરજિયાત છે. ઓલ

ઈન્ડિયા બાર એકઝામિનેશન આપતા પહેલા વકીલ માટે નોંધણી કરાવવી ફરજિયાત છે.બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાના નિયમો અનુસાર, એડવોકેટ્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૪ હેઠળ નોંધાયેલા કોઈ પણ વકીલ એડવોકેટ્સ એક્ટના પ્રકરણ IV હેઠળ પ્રેક્ટિસ કરવા માટે હકદાર રહેશે નહીં, સિવાય કે આવા વકીલ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા આયોજિત અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષામાં સફળતાપૂર્વક પાસ થાય.શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ થી સ્નાતક થયેલા અને એડવોકેટ્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૪ હેઠળ વકીલ તરીકે નોંધાયેલા તમામ કાયદાના વિદ્યાર્થીઓ માટે બાર પરીક્ષા ફરજિયાત છે.અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા આપતા પહેલા વકીલની નોંધણી કરાવવી ફરજિયાત છે.આ પરીક્ષા માત્ર નોંધાયેલા વકીલો માટે જ લાગુ પડે છે.રાજ્યની બાર કાઉન્સિલ કોઈ વ્યક્તિની વકીલ તરીકે નોંધણી કરતી વખતે નોંધણીની તારીખથી ૨ વર્ષના સમયગાળા માટે વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરવાની કામચલાઉ પરવાનગી જારી કરે છે, જે રાજ્ય બાર કાઉન્સિલને સુપરત કરવાના પ્રોફોર્મામાં બાંહેધરી આપવાને આધીન છે.પ્રોવિઝનલ સર્ટિફિકેટ ૨ વર્ષ માટે અથવા જ્યાં સુધી વકીલ ઓલ ઈન્ડિયા બાર પરીક્ષા પાસ ન કરે ત્યાં સુધી માન્ય રહે છે.જો વકીલ ઉપરોક્ત સમયગાળાની અંદર પરીક્ષા પાસ ન કરે, તો સંબંધિત વ્યક્તિ અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા પાસ ન થાય ત્યાં સુધી વકીલ બનવાનું બંધ કરી દે છે.

• ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે વકીલ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૪ (૧) (ઈ) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨૮ (૨) (ડી) હેઠળ ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ (નોંધણી નિયમો) ની રચના કરી છે (ત્યારબાદ તેને "નોંધણી નિયમો" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે).નોંધણી નિયમોના નિયમ ૧ માં જણાવ્યા મુજબ, જે વ્યક્તિ અન્યથા વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે લાયક છે પરંતુ સંપૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં છે અથવા કોઈપણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલી છે તેને વકીલ તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે નહીં.નોંધણીના નિયમોના નિયમ ૨ મુજબ, અરજી કરનાર દરેક વ્યક્તિએ વકીલ તરીકે દાખલ થવું જરૂરી છે, તેણે પોતાની અરજીમાં જાહેરાત કરવી જરૂરી છે કે તે પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં નથી અને તે રાજ્ય બાર કાઉન્સિલ અને આ કાયદા હેઠળ બનાવવામાં આવેલી બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાના નિયમોની વિરુદ્ધ કોઈ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલો નથી. જો તે હોય, તો તેણે આવી સેવા, રોજગાર અથવા સગાઈની સંપૂર્ણ વિગતો જાહેર કરવી પડશે.નિયમ ૧૦ એ જોગવાઈ કરે છે કે નિયમ ૨ અમલમાં આવવાની સ્થિતિમાં, વકીલે તેની નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલમાં જમા કરાવવું પડશે કારણ કે તેણે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરી દીધું છે અને જ્યાં સુધી વકીલ ઘોષણા ન કરે કે નિયમ ૨ માં ઉલ્લેખિત

સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અને તે તેની પ્રેક્ટિસ ફ્રી શરૂ કરવા માંગે છે ત્યાં સુધી આવા પ્રમાણપત્ર કાઉન્સિલમાં જમા રહેશે.

૨૦૧૬ માં રિટ અરજદારે વાણિજ્યમાં સ્નાતક થયા પછી ૨૦ વર્ષના અંતરાલ પછી કાયદાનો અભ્યાસ કર્યો અને ૨૦૧૬ અને ૨૦૧૮ વચ્ચેના સમયગાળા દરમિયાન બેચલર ઓફ લોની ડિગ્રી મેળવી.

૨૦૧૮ માં રિટ અરજદારનો પુત્ર સ્નાતકની પદવી માટે યુનિવર્સિટીમાં જોડાયો હતો.

૨૦૧૯ માં બેચલર ઓફ લોની ડિગ્રી મેળવ્યા પછી, રિટ અરજદારે બાર કાઉન્સિલની પરીક્ષા પાસ કરવા અને નોંધણી પ્રમાણપત્ર મેળવવા માટે વકીલ તરીકે નોંધણી માટે અરજી કરી હતી. રિટ અરજદારે યોગ્ય રીતે અરજી ફોર્મ ભર્યું હતું અને જરૂરિયાત મુજબ રૂ. ૧૬,૬૦૦/- ની ફી પણ ચૂકવી હતી. રિટ અરજદારે પણ વિધિવત જાહેરાત કરી હતી કે તે નોકરીમાં છે.

- જોકે, ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે રિટ અરજદારનું ફોર્મ સ્વીકાર્યું ન હતું. રિટ અરજદારને કહેવામાં આવ્યું હતું કે અરજી સ્વીકારવામાં આવી ન હતી કારણ કે રિટ અરજદારે જાહેર કર્યું હતું કે તે નોકરીમાં છે અને માત્ર તે વ્યક્તિનું એક

સ્વરૂપ કે જે જાહેરાત કરે છે કે તે પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં કાર્યરત નથી અને કોઈ પણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી નથી, તે સ્વીકારી શકાય છે, વધુમાં ૩૦ વર્ષથી વધુ ઉંમરની વ્યક્તિઓએ એ સોગંદનામું રજૂ કરવું જરૂરી છે કે તેઓ હાલમાં બેરોજગાર છે અને તેમના નાણાકીય સહાયના માધ્યમો છે.જ્યાં ઉમેદવારની ઉંમર ૩૦ વર્ષથી ઓછી હોય ત્યાં આ સોગંદનામું જરૂરી નથી.રિટ અરજદારને પરીક્ષામાં બેસવા માટે રાજીનામું આપવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું.

- રિટ અરજદારે એ પણ સમજાવ્યું કે જ્યાં સુધી તે પરીક્ષામાં પાસ ન થાય અને નોંધણી પ્રમાણપત્ર ન હોય, જે હિમાયત ચાલુ રાખવા માટે જરૂરી છે, ત્યાં સુધી રિટ અરજદાર માટે તેની વર્તમાન નોકરી છોડવી અને નિયમિત આવક ગુમાવવી શક્ય નથી.જોકે, અરજીઓ સ્વીકારવામાં આવી ન હતી.રિટ અરજદારનું ફોર્મ આજે સ્વીકારવામાં આવ્યું નથી.

રિટ અરજદાર રજૂ કરે છે કે તેની હાલની નોકરી છોડવાની અને કાયદાને પૂર્ણ-સમયના વ્યવસાય તરીકે લેવાની પ્રક્રિયા ક્રમિક પ્રક્રિયા હોવી જોઈએ.રિટ અરજદાર તેની હાલની નોકરી છોડી શકે છે અને કાયદાનો વ્યવસાય ત્યારે જ કરી શકે છે જ્યારે તેના સંજોગો તેને આમ કરવાની મંજૂરી

આપે.રિટ અરજદાર જાહેર કરે છે કે તે એક સાથે બે વ્યવસાયો અથવા સેવાઓ અથવા નોકરીઓમાં રોકાયેલી રહેશે નહીં.રિટ અરજદાર વધુમાં રજૂ કરે છે કે ઉપરોક્ત નિયમ સ્પષ્ટ રીતે મનસ્વી, ગેરવાજબી, ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪,૧૯ (૧) (જી) અને ૨૧નું ઉલ્લંઘન કરે છે.આથી આ અરજી કરવામાં આવી છે."

૩. અમે રિટ અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રીમતી મેઘા જાની, બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. સી. જાની અને બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનન એ. શાહને સાંભળ્યા છે.

૪. સંબંધિત પક્ષોની સંમતિ સાથે અને કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોમાં અને તમામ સંબંધિત લોકોના હિતોનું રક્ષણ કરવાના દૃષ્ટિકોણથી, અમે નીચેનો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરીએ છીએ.

(૧) રિટ અરજદારે ૦૯.૧૦.૨૦૨૦ પર અથવા તે પહેલાં નોંધણી માટે અરજી સબમિટ કરવી પડશે, જેની નકલ રિટ અરજીના પરિશિષ્ટ-ડી માં છે.

(૨) વચગાળાનો આદેશ માત્ર રિટ અરજદારને અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવાના હેતુથી પસાર કરવામાં આવે છે અને આ આદેશને રિટ અરજદારને બંને સાથે ચાલુ રાખવાની પરવાનગી તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. એટલે કે, તેણીની નોકરી અને વ્યવહાર.

(૩) રૂ. ૧૬,૬૦૦/- ની ફી પહેલેથી જ ગુજરાત બાર કાઉન્સિલમાં જમા પડેલી હોવાથી, વધુ ફીની ચુકવણી પર ભાર મૂકવામાં આવશે નહીં. જો વર્તમાન નિયમોમાં રૂ. ૧૬,૬૦૦/- થી વધુ ફી જમા કરાવવાની જરૂર હોય, તો રિટ અરજદાર આવી ફી તાત્કાલિક ચૂકવી આપવાની બાંધધરી આપે છે.

(૪) ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ આવી અરજી સ્વીકારશે અને રિટ અરજદારને તેની હાલની નોકરીમાંથી રાજીનામું આપવાની જરૂર રહેશે નહીં.

(૫) ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ આગામી અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા માટે ઓનલાઇન નોંધણી ૧૭.૧૦.૨૦૨૦ ના રોજ બંધ થાય છે તે ધ્યાનમાં રાખીને, ૧૫.૧૦.૨૦૨૦ ના રોજ અથવા તે પહેલાં રિટ અરજદારને પ્રોવિઝનલ એનરોલમેન્ટ સર્ટિફિકેટ જારી કરશે.

(ડ) પ્રતિવાદીઓ રિટ અરજદારને અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપશે, જે થઈ શકે છે.

(જ) રિટ અરજદાર વચન આપે છે કે તે તેણીને જારી કરાયેલ પ્રોવિઝનલ એનરોલમેન્ટ સર્ટિફિકેટના આધારે વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરશે નહીં.

(ઁ) રિટ અરજદાર આગળ વચન આપશે કે જો નોંધણી પ્રમાણપત્ર જારી કર્યા પછી અને અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી, જો તે પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં ચાલુ રહે છે અથવા કોઈપણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલી છે, તો તે બાર કાઉન્સિલમાં તેની નોંધણી પ્રમાણપત્ર જમા કરાવશે અને વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરશે નહીં.

(ઇ) રિટ અરજદાર ૦૯.૧૦.૨૦૨૦ પર અથવા તે પહેલાં આ આદેશની શરતોમાં બાંહેધરી આપશે.

પ. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, આ વચગાળાનો આદેશ આ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને તેને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં અથવા ટાંકવામાં આવશે નહીં.

૬. મુખ્ય બાબત હવે ત્યારે જ સૂચિત કરવામાં આવશે જ્યારે કોઈ વકીલ સુનાવણીના હેતુ માટે બાબતને સૂચિત કરવાની વિનંતી સાથે રજિસ્ટ્રી સાથે નોંધ કરે.”

૩. આ અદાલતે ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ તારીખનો ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલો આદેશ પસાર કર્યા પછી, બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વિવિધ મુદ્દાઓ સાથે આવી હતી. સિવિલ અરજી નંબર ૦૧ ઓફ ૨૦૨૦, ઉપર ઉલ્લેખિત તારીખ ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ ના આદેશની સમીક્ષા/રિકોલ માટે માંગ કરે છે. સમીક્ષા/રિકોલ માટે નીચેના આધારો પર વિનંતી કરવામાં આવે છે: –

“૪. આ માનનીય અદાલતે તારીખ ૬.૧૦.૨૦૨૦ ના આદેશ દ્વારા આદેશના પેરા ૪ માં સમાવિષ્ટ કેટલાક નિર્દેશો આપેલ હતા. જો કે, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે જોકે પ્રતિવાદીએ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વતી કોઈ સંમતિ આપી ન હતી કે સંબંધિત વકીલને આ માનનીય અદાલત સમક્ષ આવી કોઈ સંમતિ આપવાની સૂચના આપી ન હતી, તેમ છતાં, આદેશના પેરા ૪ માં નોંધવામાં આવ્યું છે કે સંબંધિત પક્ષોની સંમતિ હતી.

૫. અરજદાર રજૂ કરે છે કે અરજદાર એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને આવી કોઈ સંમતિ આપી શકતો નથી કે આ માનનીય અદાલત તેમજ જલપા દેસાઈ

વિરુદ્ધના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ ઓઆરએસ (ઉપરોક્ત) એ સ્પષ્ટ રીતે એવું માન્યું છે કે જે વ્યક્તિ નોકરી ધરાવે છે તેને વકીલ તરીકે નોંધણી કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. જો વિરોધી નંબર ૧- અસલ અરજદાર, જે નોકરી ધરાવે છે, તેને વકીલ તરીકે નોંધણી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે અન્ય લોકો માટે પૂરનાં દરવાજા ખોલશે. અન્યથા પણ, તે આ માનનીય અદાલત અને સર્વોચ્ચ અદાલતના બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત (નોંધણી) નિયમો અને કાયદાના સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે. આ માનનીય અદાલત અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા સંબંધિત ચુકાદાઓ પહેલેથી જ પરિશિષ્ટ-આર ૨ (પેજ. ૮૭ થી ૧૩૦) ૨૦૧૮ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નંબર ૧૫૧૨૩ માં અરજદાર-બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વતી આપવામાં આવેલા સોગંદનામામાં. તેથી અરજદાર આ માનનીય અદાલતને વિનંતી કરે છે કે તે શીર્ષકવાળી અરજીમાં પસાર કરાયેલા ૬.૧૦.૨૦૨૦ ના આદેશની સમીક્ષા કરે/તેને પાછો ખેંચે અને આદેશના પેરા-૪માં નોંધાયેલ સંમતિનો ઉદ્દેશ દૂર કરવામાં આવે.

૬. અરજદાર નમ્રતાપૂર્વક રજૂઆત કરે છે કે ૬.૧૦.૨૦૨૦ તારીખનો આદેશ, બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા, બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો અને આ માનનીય અદાલત અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના

ચુકાદાઓ અનુસાર સ્થાયી થયેલા કાયદાની વિરુદ્ધ ચાલશે.તેથી અરજદાર આ માનનીય અદાલતને વિનંતી કરે છે કે તે શીર્ષકવાળી અરજીમાં પસાર કરાયેલા ૬.૧૦.૨૦૨૦ ના આદેશને પાછો ખેંચે.

૭. અરજદાર નમ્રતાથી આ માનનીય અદાલતને વિનંતી કરે છે કે તે અરજદારને વર્તમાન અરજદારની સુનાવણી સમયે કેપ્શન પિટિશનમાં અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબમાં સોગંદનામાની સામગ્રી પર આધાર રાખવાની મંજૂરી આપે, અને તેને આ અરજીનો એક ભાગ અને અંશ તરીકે ગણી શકાય."

૪. તે જ સમયે, અરજદાર નીચેની પ્રાર્થનાઓ સાથે ૨૦૨૦ ની સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૦૨ સાથે પણ આવ્યો હતો: –

“(એ) માનનીય અદાલત પ્રતિવાદીઓને વકીલ તરીકે નોંધણી માટે અરજી કરનારા અન્ય તમામ અરજદારોને આપવામાં આવેલી સમાન લાઈન પર અને તે જ ફોર્મેટમાં નોંધણી નંબર આપવા માટે નિર્દેશ આપી શકે છે અને જે ઓનલાઈન અખિલ ભારતીય પરીક્ષા પોર્ટલ સાથે સ્વીકાર્ય અને સુસંગત છે;

(બી) ઉપરોક્ત પેરા એ માટે વચગાળાની રાહત માટે; (સી) અનુકરણીય ખર્ચ માટે;

૫. રિટ અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી નાગરિક અરજીમાં નીચેની બાબતો તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે: –

“૨. આ માનનીય અદાલતે ૬.૧૦.૨૦૨૦ ના આદેશ દ્વારા રિટ અરજદારોને અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવાના હેતુથી વચગાળાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૩. ઉપરોક્ત આદેશના સંદર્ભમાં, અરજદારે ૦૯.૧૦.૨૦૨૦ પર નોંધણી માટે અરજી સબમિટ કરી હતી.અરજદારે જરૂરી ફી પણ ચૂકવી હતી.અરજદારે ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ તારીખના આદેશના સંદર્ભમાં માનનીય અદાલત સમક્ષ ૦૯.૧૦.૨૦૨૦ તારીખની બાંહેધરી આપી છે.

૪. ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે ૧૪.૧૦.૨૦૨૦ ની સાંજે અરજદારને કામચલાઉ નોંધણી પ્રમાણપત્ર જારી કર્યું હતું.

૫. અરજદારને આઘાત લાગ્યો છે કે, અરજદાર અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા માટે નોંધણી કરાવી શકતો નથી કારણ કે પ્રમાણપત્રમાં ઉલ્લેખિત નોંધણી નંબર ઓનલાઈન નોંધણી પ્રણાલી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવતો નથી.બાર કાઉન્સિલ દ્વારા જારી કરાયેલ નોંધણી નંબર સામાન્ય રીતે જી/૧૨૩/૨૦૨૦ અથવા G/૧૨૩૪/૨૦૨૦ જેવો હોય છે જેમાં 'જી' સિવાય માત્ર અંકોનો સમાવેશ થાય છે.અરજદારના કિસ્સામાં, બાર કાઉન્સિલે જી/પ્રોવિઝનલ-1/૨૦૨૦ તરીકે નોંધણી નંબર જારી કર્યો છે જે ઓનલાઈન નોંધણી પ્રણાલી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવતો નથી.

૬. આ માનનીય અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ ના આદેશમાં નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ ઉપરોક્ત ફોર્મની ઓનલાઈન નોંધણી માટેની છેલ્લી તારીખ ૧૭.૧૦.૨૦૨૦ છે.ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ દ્વારા ઓનલાઈન નોંધણી સ્વરૂપ સાથે સુસંગત ન હોય તેવો નોંધણી નંબર આપવાનું કૃત્ય બીજું કંઈ નહીં પણ આ માનનીય અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને નિષ્ફળ બનાવવાનો પ્રયાસ છે, જે માનનીય અદાલતના આદેશની સ્પષ્ટ અવજ્ઞા અને તિરસ્કાર સમાન છે.અરજદાર અદાલતની અવમાનના અધિનિયમ, ૧૯૭૧ હેઠળ યોગ્ય અરજી કરવાનો અધિકાર અનામત રાખે છે.

૭. ઓનલાઈન નોંધણી ૧૭.૧૦.૨૦૨૦ પર બંધ થાય છે તે ધ્યાનમાં લેતા, તે જરૂરી છે કે પ્રતિવાદીઓને નોંધણી નંબર જારી કરવા માટે વધુ નિર્દેશ જારી કરવામાં આવે જે અન્ય તમામ અરજદારોને જારી કરવામાં આવે છે અને જે ઓનલાઈન નોંધણી પ્રણાલી સાથે સુસંગત છે તેથી આ અરજી."

૬. આમ, ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે રિટ અરજદારને સંબોધીને ૧૪.૧૦.૨૦૨૦ ના તેના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું: -

"માટે

સુશ્રી ટ્રિકલ રાહુલ મંગાંવકર

એ-૧૪, શાલિગ્રામ ૩, વિશાલ ટાવર રોડ, પ્રહલાદનગર,

અમદાવાદ-૩૮૦૦૫૧.

મેડમ,

હું અહીં તમને જાણ કરવા માંગુ છું કે ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા ૨૦૧૮ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશનમાં પસાર કરાયેલા ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ ના મૌખિક આદેશ મુજબ, ગુજરાત બાર કાઉન્સિલની કચેરીએ ૦૮.૧૦.૨૦૨૦ પર તમારું નોંધણી અરજી ફોર્મ પ્રાપ્ત કર્યું હતું, જેમાં રૂ.૧૬,૦૦૦/- ની ફીનો આગ્રહ કર્યો ન હતો, કારણ કે તે જ તમે અગાઉ જમા કરાવ્યું હતું.

મારે તમને વધુ જાણ કરવી છે કે તમારી નોંધણીની અરજી ગુજરાત બાર કાઉન્સિલની નોંધણી સમિતિ સમક્ષ તેની તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૨૦ ની બેઠકમાં તમને કામચલાઉ નોંધણી જારી કરવાના સંદર્ભમાં ઉપરોક્ત મૌખિક આદેશ તારીખ ૬.૧૦.૨૦૨૦ મુજબ મૂકવામાં આવી હતી. નોંધણી સમિતિએ ધ્યાનમાં લીધું હતું કે માનનીય ઉચ્ચ અદાલતે તમને અખિલ ભારતીય વકીલની પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવાના હેતુથી જ આદેશ પસાર કર્યો છે અને આ આદેશને તમને તમારી નોકરી અને પ્રેક્ટિસ બંને ચાલુ રાખવાની પરવાનગી તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. તેથી, માત્ર અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષામાં હાજર રહેવાને આધિન તમારી કામચલાઉ નોંધણી કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે. તમારી કામચલાઉ નોંધણી અને તેની તારીખ સંબંધિત વિગતો નીચે મુજબ છે: -

નોંધણી નં.

જી/પ્રોવિઝનલ-1/૨૦૨૦

નોંધણીની તારીખ

૧૩/૧૦/૨૦૨૦

નોંધણી સમિતિએ વધુમાં વિચાર્યું હતું કે તમારે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં અથવા તે પહેલાં બાંહેધરી રજૂ કરવી પડશે કે તમને જારી કરાયેલ કામચલાઉ નોંધણી પ્રમાણપત્રના આધારે તમે વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરશો નહીં અને જો નોંધણી પ્રમાણપત્ર જારી થયા પછી અને અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી, જો તમે પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં રહેશો અથવા કોઈ પણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલા છો, તો તમે તમારી નોંધણી પ્રમાણપત્ર ગુજરાત બાર કાઉન્સિલમાં જમા કરાવશો અને વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરશો નહીં.

મારે તમને વધુ જાણ કરવી છે કે તમે કોઈ પણ વકાલતનામાનું ઉદ્ધંધન નહીં કરો અને ભારતની કોઈ પણ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ અથવા આવા અન્ય સત્તામંડળોમાં કેસ રજૂ કરીને દલીલ કરશો નહીં અથવા કોઈ પણ રીતે વકીલનો ઝભ્ભો પહેરી શકશો નહીં.

આભાર માનું છું,

સહિ/- (પી.એમ. પરમાર) ઇન ચાર્જ સચિવ,
ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ."

૭. અમે આ અદાલત સમક્ષ રિટ અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલ બાંહેધરીનો પણ
સમાવેશ કરીએ છીએ: -

"અરજદારનો ઉપક્રમ

હું, ટ્રિકલ રાહુલ મંગાંવકર, ઉંમર ૪૬ વર્ષ, વ્યવસાય સેવા, એ/૧૪,
શાલીમાર-૩, વિશાલ ટાવર રોડ, પ્રહલાદનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૫૧ ખાતે
રહું છું.

૧. હું સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૫૧૨૩ ઓફ ૨૦૧૯ માં અરજદાર
છું.મેં ઉપરોક્ત સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનમાં ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ તારીખનો
આદેશ વાંચ્યો છે.ઉપરોક્ત આદેશના પેરા-૪માં નોંધાયેલી શરતોના પાલનમાં,
હું વચન આપું છું કે હું મને જારી કરાયેલ પ્રોવિઝનલ એનરોલમેન્ટ સર્ટિફિકેટના
આધારે વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરીશ નહીં.

૨. હું આગળ વચન આપું છું કે જો નોંધણી પ્રમાણપત્ર જારી થયા પછી અને અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી, હું પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં રહું છું અથવા કોઈ પણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલ છું, તો હું મારી નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલમાં જમા કરીશ અને વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરીશ નહીં.

અહીં ઉપર જે કહેવામાં આવ્યું છે તે મારી જાણમાં સાચું છે.

ઓક્ટોબર, ૨૦૨૦ના આ દિવસે અમદાવાદ ખાતે આ વાતની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી."

૮. ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે ખૂબ જ ચતુરાઈથી કામ કર્યું હતું જેથી આ અદાલત દ્વારા ૦૬.૧૦.૨૦૨૦ તારીખના આદેશને હળવો કરવામાં આવે અથવા અમલમાં મૂકવામાં ન આવે.ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે ૧૪.૧૦.૨૦૨૦ ની સાંજે રિટ અરજદારને કામચલાઉ નોંધણી પ્રમાણપત્ર જારી કર્યું હતું.જો કે, રિટ અરજદારની નિરાશા માટે, તે અખિલ ભારતીય બાર પરીક્ષા માટે નોંધણી કરાવી શકી ન હતી કારણ કે પ્રમાણપત્રમાં ઉલ્લેખિત નોંધણી નંબર ઓનલાઈન નોંધણી પ્રણાલી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી રહ્યો નથી.સામાન્ય રીતે બાર કાઉન્સિલ દ્વારા જારી કરાયેલ નોંધણી નંબર ૭/૧૨૩-૨૦૨૦ અથવા ૭/૧૨૩૪-૨૦૨૦ જેવો

હોય છે.એટલે કે.'જી' સિવાયના આંકડાનો સમાવેશ થાય છે.ગુજરાત બાર કાઉન્સિલે જી/પ્રોવિઝનલ-1/૨૦૨૦ તરીકે નોંધણી નંબર બહાર પાડ્યો હતો, જેને ઓનલાઇન નોંધણી પ્રણાલી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો નથી.

૯. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા પણ એવું કહીને ઉદ્ધત વલણ અપનાવતી હોય તેવું લાગે છે કે રિટ અરજદાર ખાનગી કચેરીમાં સેવા આપી રહ્યો હોવાથી, તેણી વકીલ તરીકે નોંધણી માટે હકદાર નથી.બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વતી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જો રિટ અરજદારને વકીલ તરીકે નોંધણી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે અન્ય લોકો માટે પૂરના દરવાજા ખોલી શકે છે.

૧૦. ટૂંકમાં, બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા તેમજ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત પાસે એક સામાન્ય દલીલ છે કે વકીલ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (ટૂંકમાં "અધિનિયમ, ૧૯૬૧") ની કલમ ૨૪ (૧) (ઇ) સાથે વાંચીને ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ (નોંધણી) નિયમોની કલમ ૨૮ (૨) (ડી) હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો રિટ અરજદાર પર પ્રતિબંધ મૂકે છે સિવાય કે તે તેની હાલની નોકરીમાંથી રાજીનામું આપે અને તે અસર માટે સોગંદનામું દાખલ કરે.બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા તેના નિયમોના નિયમ ૪૯ પર આધાર રાખવા માંગે છે.

૧૧. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી પસાર થયા પછી, એકમાત્ર પ્રશ્ન જે અમારી વિચારણા માટે આવે છે તે છે કે શું રિટ અરજદાર આ અદાલતમાંથી કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર છે કે કેમ.

૧૨. રિટ અરજદાર અનુસાર, વકીલોની નોંધણી એડવોકેટ્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ હેઠળ સંચાલિત થાય છે. કાયદાની કલમ ૨૪ એવી જોગવાઈ કરે છે કે જો કોઈ વ્યક્તિ કલમમાં ઉલ્લેખિત શરતોને પૂર્ણ કરે તો તે રાજ્યની યાદીમાં વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે લાયક ગણાશે. એક શરત એ છે કે કાયદાની પ્રકરણ III હેઠળ રાજ્ય બાર કાઉન્સિલ દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમોમાં નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તેવી અન્ય શરતોને પૂર્ણ કરવી. સ્ટેટ બાર કાઉન્સિલે, વર્તમાન કેસમાં, અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૪ (૧) (ઈ) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨૮ (૨) (ડી) હેઠળ ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ (નોંધણી) નિયમો ઘડ્યાં છે.

૧૩. નોંધણી નિયમોના નિયમ ૧ માં જણાવ્યા મુજબ, જે વ્યક્તિ અન્યથા વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે લાયક છે પરંતુ પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં છે અથવા કોઈપણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલી છે તેને વકીલ તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે નહીં.

૧૪. નોંધણી નિયમોના નિયમ ૨ મુજબ વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે અરજી કરનાર દરેક વ્યક્તિએ તેની અરજીમાં જાહેરાત કરવી જરૂરી છે કે તે પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં નથી અને તે રાજ્ય બાર કાઉન્સિલ અને અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવેલી બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાના નિયમોની વિરુદ્ધ કોઈ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલો નથી. જો તે હોય, તો તેણે આવી સેવા, રોજગાર અથવા સગાઈની સંપૂર્ણ વિગતો જાહેર કરવી પડશે.

૧૫. નિયમ ૧૦ એ જોગવાઈ કરે છે કે નિયમ ૨ અમલમાં આવવાની સ્થિતિમાં, વકીલે તેનું નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલમાં જમા કરાવવું પડશે કારણ કે તેણે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરી દીધું છે અને જ્યાં સુધી વકીલ ઘોષણા ન કરે કે નિયમ ૨ માં ઉલ્લેખિત સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અને તે તેની પ્રેક્ટિસ ફરી શરૂ કરવા માંગે છે ત્યાં સુધી આવા પ્રમાણપત્ર કાઉન્સિલમાં જમા રહેશે.

૧૬. રિટ અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી મેઘા જાનીએ દલીલ કરી છે કે પ્રશ્નમાં રહેલો નિયમ સ્પષ્ટ રીતે મનસ્વી, ગેરવાજબી અને કલમ ૧૪,૧૯ (૧) (જી) નું ઉલ્લંઘન કરે છે અને ૨૧ અનુક્રમે ભારતના બંધારણ દ્વારા તેણી દલીલ કરશે કે એક તરફ આ નિયમ, નોંધણીના તબક્કે કોઈપણ સેવા, રોજગાર, વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલી વ્યક્તિના પ્રવેશ

પર પણ પ્રતિબંધ મૂકે છે, જ્યારે નોંધાયેલા વકીલને પોતાનો વ્યવસાય બદલવાની મંજૂરી આપે છે અને તે પછી વકીલ તરીકેના વ્યવસાયમાં પાછા ફરવાની પણ મંજૂરી આપે છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આ નિયમને બંધારણની ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત કલમોનું ઉલ્લંઘન કરનાર જાહેર કરવો જોઈએ.

૧૭. શ્રીમતી જાનીએ વૈકલ્પિક રીતે રજૂઆત કરી હતી કે આ અદાલત રાજ્ય બાર કાઉન્સિલના સંબંધિત નિયમોને વાંચી શકે છે કે જે વ્યક્તિ જાહેરાત કરે છે કે તે કોઈપણ સેવા, રોજગાર, વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી છે, તેને વકીલ તરીકે દાખલ કરી શકાય છે, જો કે, જ્યાં સુધી વકીલ ઘોષણા ન કરે કે નિયમ ૨ માં ઉદ્દેશિત સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અને તે ફરીથી શરૂ કરવા માંગે છે ત્યાં સુધી નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલની કસ્ટડીમાં રહી શકે છે.

૧૮. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનન શાહ અને બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. સી. જાનીએ જલપા પ્રદીપભાઈ દેસાઈ વિરુદ્ધના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા, એ. આઈ. આર. (ગુજરાત) ૨૦૧૭ ઓ ૧૩૪માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને સતીશ કુમારના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય

શર્મા વિ. હિમાચલ પ્રદેશની બાર કાઉન્સિલે એઆઈઆર ૨૦૦૧ એસસી ૫૦૮માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

૧૮. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત (નોંધણી) નિયમનો નિયમ ૨ આ રીતે વાંચે છે;

“૨) વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે અરજી કરતી દરેક વ્યક્તિએ તેની અરજીમાં જાહેરાત કરવી પડશે કે તે પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં નથી અને તે રાજ્ય બાર કાઉન્સિલ અને બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાના કાયદા હેઠળ બનાવેલા નિયમોની વિરુદ્ધ કોઈ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલો નથી. પરંતુ જો તે આવી પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં હોય અથવા કોઈ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલો હોય તો તે ઘોષણામાં તેની સેવા, રોજગાર અથવા સગાઈની સંપૂર્ણ વિગતો જાહેર કરશે.તેમણે એમ પણ સ્વીકારવું પડશે કે, વકીલ તરીકે તેમના પ્રવેશ પછી, જો તેઓ પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગાર સ્વીકારે છે અથવા તેમને પ્રવેશ માટે ગેરલાયક ઠેરવતા કોઈ પણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલા હોય, તો તેઓ તરત જ બાર કાઉન્સિલને આવી સેવા અથવા રોજગાર અથવા સગાઈની જાણ કરશે અને વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરશે, જો કે અદાલતમાં તેમની ફરજના કલાકો તેઓ જ્યાં કાયદો શીખવે છે તે સંસ્થામાં

તેમની ફરજના કલાકો સાથે વિરોધાભાસી ન હોય તો, જે વ્યક્તિ અંશકાલિક પ્રોફેસર, અંશકાલિક લેક્ચરર અથવા અંશકાલિક શિક્ષક તરીકે સેવા સ્વીકારે છે તેને ઉપરોક્ત ઉપક્રમ લાગુ પડશે નહીં. અને જો તે વ્યવસાયની ગરિમા સાથે અસંગત ન હોય.આ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા સમયાંતરે જારી કરવામાં આવે તેવા જો કોઈ નિર્દેશો હોય તો તેને આધીન રહેશે."

૨૦. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત (નોંધણી) નિયમનો નિયમ ૧૦ આ રીતે વાંચે છે;

"(૧૦) નિયમ ૨ અમલમાં આવવાની સ્થિતિમાં, વકીલ તેની નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલમાં જમા કરાવશે કારણ કે તેણે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરી દીધું છે અને જ્યાં સુધી વકીલ ઘોષણા ન કરે કે નિયમ ૨ માં ઉલ્લેખિત સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અને તે તેની પ્રેક્ટિસ ફરી શરૂ કરવાનો ઇરાદો ધરાવે છે ત્યાં સુધી તે કાઉન્સિલમાં જમા રહેશે."

૨૧. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા રૂલ્સનો નિયમ ૪૯, આ રીતે વાંચે છે;

"૪૯. વકીલ કોઈ પણ વ્યક્તિ, સરકાર, એફ. ટી. આર. એમ., કોર્પોરેશન અથવા સંસ્થાનો પૂર્ણ-સમયનો પગારદાર કર્મચારી રહેશે નહીં, જ્યાં સુધી તે

પ્રેક્ટિસ કરવાનું ચાલુ રાખે અને આવી કોઈ નોકરી હાથ ધરવા પર બાર કાઉન્સિલને હકીકતની જાણ કરશે, જેમના રોલ પર તેનું નામ દેખાય છે, અને ત્યારબાદ જ્યાં સુધી તે આવી નોકરીમાં ચાલુ રહે ત્યાં સુધી વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરશે.

આ નિયમમાં કંઈપણ રાજ્યના કેન્દ્ર સરકારના કાયદા અધિકારીને અથવા કાયદા દ્વારા રચાયેલી કોઈપણ જાહેર નિગમ અથવા સંસ્થાને લાગુ પડશે નહીં, જે સંપૂર્ણ સમયનો પગારદાર કર્મચારી હોવા છતાં કાયદાની કલમ ૨૮ (૨) (ડી) સાથે વાંચીને તેની રાજ્ય બાર કાઉન્સિલના નિયમો હેઠળ નોંધણી કરાવવાનો હકદાર છે.

આ નિયમના હેતુ માટે કાયદા અધિકારીનો અર્થ એ છે કે એવી વ્યક્તિ કે જેને તેની નિમણૂકની શરતો દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવે છે અને જેણે, ઉપરોક્ત શરતો દ્વારા, તેના એમ્પ્લોયર વતી કાર્યવાહી કરવી અને/અથવા અદાલતોમાં દલીલ કરવી જરૂરી છે."

૨૨. તે એક સ્થાયી કાયદો છે કે કાયદા અથવા નિયમનો અર્થઘટન કરતી વખતે, અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે વિધાનસભા જે અસુવિધાજનક અને ગેરવાજબી છે તેનો ઈશાદો ધરાવતી નથી.જો કોઈ નિયમ તેના કોઈપણ પાલનથી

વાહિયાતતા અથવા સ્પષ્ટ અન્યાય તરફ દોરી જાય છે, તો કોર્ટ દખલ કરી શકે છે.કાયદો અથવા નિયમ સામાન્ય રીતે સુવિધા, તર્ક અને શક્ય હોય ત્યાં સુધી બધાને ન્યાય આપવા માટે સૌથી વધુ સંમત હોવો જોઈએ.કાયદો/નિયમ કોઈ હેતુ અથવા હેતુ વિના બનાવવો જોઈએ નહીં અને જ્યારે તે જોવા મળે છે, ત્યારે અદાલતે તેને અસરકારક અને વ્યવહારુ બનાવવા માટે જોગવાઈને 'વાંચવી' અથવા 'વાંચવી' ના સિદ્ધાંતને લાગુ કરવામાં અચકાવું જોઈએ નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે તે વસ્તુ ભ્રામક હોવાનું જણાય છે અને છાયા શિકાર પ્રક્રિયા સિવાય બીજું કંઈ દેખાતું નથી.કાયદો/નિયમ એ અર્થમાં ફાયદાકારક હોવો જોઈએ કે તે તોફાનને દબાવશે અને ઉપાયને આગળ વધારશે.કોઈ નિયમનું અર્થઘટન કરતી વખતે, કોઈપણ જોગવાઈની વાજબીતા અથવા ગેરવાજબીતાને ધ્યાનમાં લેવી કાયદેસર છે.કાયદા/નિયમમાં કુલ વાહિયાતપણું હંમેશા ટાળવું જોઈએ.વાજબી અભિવ્યક્તિનો અર્થ તર્કના આદેશ અનુસાર તર્કસંગત થાય છે અને અતિશય અથવા અમર્યાદિત નહીં.

૨૩. મુખ્ય પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું આપણે બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત (નોંધણી) ના નિયમો ૧ અને ૨ ને બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરતા રદ કરવા જોઈએ કે પછી આપણે 'વાંચન' અથવા 'વાંચન' ના સિદ્ધાંતને અપનાવીને માન્યતાને જાળવી રાખવી જોઈએ જેથી નિયમને અસરકારક અને વ્યવહારુ બનાવી શકાય અને નિયમના ઉદ્દેશ્યની પ્રાપ્તિ સુનિશ્ચિત કરી શકાય.સામાન્ય

રીતે, અદાલતો ગેરબંધારણીયતાને કારણે કોઈ કાયદો અથવા નિયમને અમાન્ય અથવા અમાન્ય જાહેર કરવામાં અનિચ્છા દર્શાવશે.અદાલતે એવી રીતે અર્થઘટન કરવાનો શક્ય તમામ પ્રયાસ કરવો જોઈએ કે જે બંધારણીયતાની તરફેણમાં હોય, કારણ કે કાયદો અથવા નિયમને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવો એ છેલ્લો ઉપાય હોવો જોઈએ જે અદાલત લઈ શકે.

૨૪. ત્રણ સારી રીતે માન્યતા પ્રાપ્ત પરીક્ષણો પર નિયમની માન્યતા નક્કી કરવી પડશે:(૧) શું આવા નિયમોની જોગવાઈઓ પ્રતિનિધિને કાયદા દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાના દાયરામાં આવે છે કે કેમ; (૨) પ્રતિનિધિ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો/નિયમો મૂળ કાયદાની જોગવાઈઓ સાથે કોઈ પણ હદ સુધી અસંગત છે કે કેમ અને છેલ્લે (૩) તેઓ બંધારણ દ્વારા લાદવામાં આવેલા કોઈપણ મૂળભૂત અધિકારો અથવા અન્ય પ્રતિબંધો અથવા મર્યાદાઓનું ઉલ્લંઘન કરે છે કે કેમ (મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ વિ. પી. બી. મુકરશેથ, એઆઈઆર ૧૯૮૪ એસસી ૧૫૪૩). નિયમની માન્યતાની તરફેણમાં ધારણા છે.

૨૫. વૈકૈયા વિ. પુલ્લૈયાએ એઆઈઆર ૧૯૪૨ મેડમાં અહેવાલ આપ્યો હતો. ૪૬૬, મદ્રાસ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ, બ્લેકવુડ વિ. લંડન ચાર્ટર્ડ બેંક ઓફ

ઓસ્ટ્રેલિયા (૧૮૭૪) ૫ પી. સી. ૯૨, પી.૧૦૮ નીચે પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું: –

"જેમ કે હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સ દ્વારા (૧૮૭૪) ૫ પી. સી. ૯૨, પૃષ્ઠ પર દર્શાવવામાં આવ્યું છે.૧૦૮, કાયદા હેઠળ નિયમો નિયમો બનાવતી સત્તામંડળની સત્તામાં છે કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેવા માટે લાગુ કરવા માટેની કસોટીઓ આ પ્રમાણે છે:(૧) કાયદાનું સંપૂર્ણ અમલીકરણ કરવા માટે નિયમો વાજબી અને અનુકૂળ છે કે કેમ; (૨) નિયમો કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓ સાથે સંબંધિત છે કે કેમ; (૩) તેઓ અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ ન હોય તેવી બાબતો સાથે સંબંધિત છે કે કેમ અને (૪) તેઓ કાયદાની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત છે કે કેમ. નિયમની માન્યતા એ નક્કી કરીને નક્કી કરવામાં આવે છે કે શું તે અધિકારો પ્રદાન કરે છે કે માત્ર પ્રક્રિયાને નિયંત્રિત કરે છે, પરંતુ તે નક્કી કરીને કે શું નિયમ કાયદા હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓને અનુરૂપ છે કે કેમ અને તે કાયદા સાથે સુસંગત છે કે કેમ, વાજબી છે અને સામાન્ય સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ નથી.

૨૬. આપણે (૨૦૧૩) ૧ એસ. સી. સી. ૭૪૫ માં નોંધાયેલા નમિત શર્મા વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના અવલોકનોને નફાકારક રીતે ટાંકવા માંગીએ છીએ.તે કિસ્સામાં, સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષનો વિષય માહિતીના અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૦૫ હેઠળનો હતો.કોર્ટે ફરરા ૫૧ અને ૬૧ માં નીચેના અવલોકનો કર્યા હતા, જે અહીં નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે: –

"૫૧.બંધારણીયતાના નિર્ધારણનો બીજો સૌથી મહત્વનો સિદ્ધાંત એ છે કે અદાલતો બંધારણીયતાને કારણે કાયદાને અમાન્ય અથવા અધિકાર બહાર જાહેર કરવામાં અનિચ્છા દર્શાવશે.અદાલતો એવા અર્થઘટનને સ્વીકારશે જે કાયદાને ગેરબંધારણીય બનાવતા અભિગમને બદલે બંધારણીયતાની તરફેણમાં હશે.કાયદાને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવો એ અદાલતો દ્વારા લેવામાં આવતા છેલ્લા ઉપાયોમાંથી એક છે.અદાલતો જોગવાઈને અસરકારક, વ્યવહારુ બનાવવા અને કાયદાના ઉદ્દેશ્યની પ્રાપ્તિ સુનિશ્ચિત કરવા માટે તેને 'વાંચી નાંખો' અથવા 'વાંચી નાંખો' ના સિદ્ધાંતને પ્રાધાન્યપૂર્વક અમલમાં મૂકશે. આ એવા સિદ્ધાંતો છે જે આ અદાલત દ્વારા તેના વિવિધ ચુકાદાઓમાં લેવામાં આવેલા સુસંગત દ્રષ્ટિકોણમાંથી સ્પષ્ટ રીતે બહાર આવે છે.

"૬૧.અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, તે કાયદાનો સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે અદાલતો સામાન્ય રીતે એવા અર્થઘટનને અપનાવશે જે કાયદાની બંધારણીયતા તરફ

અનુકૂળ હોય અને 'વાંચન' અને/અથવા 'વાંચન' જેવા સિદ્ધાંતોની સહાયથી સુસંગત જોગવાઈઓ, જોગવાઈને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવાના વિરોધમાં.અદાલતો વિધાનસભા દ્વારા અજાણતાં છોડી દેવાયેલા અંતરાયોને પણ દૂર કરી શકે છે.અમારો વિચાર છે કે કલમ ૧૨ (૫) નું અર્થઘટન કરતી વખતે આ બંને સિદ્ધાંતો લાગુ કરવા પડશે.આ સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ એ જોગવાઈને બંધારણીય બનાવશે અને સમાનતાના સિદ્ધાંતનો વિરોધ નહીં કરે.તેના બદલે જોગવાઈનો અમલ વધુ અસરકારક બનશે.

૨૭. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, આપણે અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને એ. એન. આર. ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ અને તેના પર આધાર રાખી શકીએ છીએ.વિ. નિલયભાઈ આર. ઠાકુર અને અનર.૨૦૦૦ (૧) માં નોંધાયેલ જી. એલ. એચ. ૩૮૮.તે કિસ્સામાં, વિવાદિત નિયમોના નિયમ ૭ હેઠળ, "સ્થાનિક વિદ્યાર્થી" ને એવા વિદ્યાર્થી તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો હતો જેણે એસ. એસ. સી./નવી એસ. એસ. સી. પરીક્ષા અને અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ હદમાં આવેલી કોઈપણ ઉચ્ચ શાળા અથવા કોલેજોમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરી હોય.તે નિયમ અનુસાર, મ્યુનિસિપલ હદમાં આવેલી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાંથી લાયકાત ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ જ 'સ્થાનિક વિદ્યાર્થીઓ' તરીકે ગણવામાં આવશે.જ્યારે કે અમદાવાદ શહેરના કાયમી નિવાસી વિદ્યાર્થીઓ કે જેઓ આકસ્મિક કારણોસર

મ્યુનિસિપલ હદની બહાર આવેલી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ એટલે કે એયુડીએમાંથી લાયકાત મેળવે છે, તેઓ સ્થાનિક વિદ્યાર્થીઓ તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. સુપ્રીમ કોર્ટે નોંધ્યું હતું કે આ નિયમનો ઉદ્દેશ અમદાવાદના વિદ્યાર્થીઓને તબીબી શિક્ષણ પ્રદાન કરવાનો હતો જેમણે જરૂરી લાયકાત પ્રાપ્ત કરી હતી, તેમની પસંદગી યોગ્યતા પર આધારિત હતી. જો તે હેતુ હતો, તો સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે શું માત્ર મ્યુનિસિપલ વિસ્તારની અંદર અથવા બહારની શૈક્ષણિક સંસ્થાઓના સ્થાન પર આધારિત વર્ગીકરણ વાજબી વર્ગીકરણ હશે. કોર્ટે એવું માન્યું કે જવાબ નકારાત્મક હોવો જોઈએ. જો કે, એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હોવા છતાં કે હાઈકોર્ટ એવું માનવા માટે યોગ્ય હતી કે પ્રશ્નમાં નિયમ મનસ્વીપણાના તત્વથી પીડાય છે, તેનો ઉપાય વિવાદિત નિયમોને રદ કરવામાં નથી, જેનું અસ્તિત્વ સંસ્થાના વ્યાપક હિતમાં જરૂરી હતું તેમજ અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની વસ્તી. કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે આ નિયમને રદ કરવાનો અર્થ એ થશે કે દેશમાં તમામ પાત્ર ઉમેદવારોના પ્રવેશ માટે સંસ્થાના દરવાજા ખોલવા, જે ચોક્કસપણે સ્થાનિક સંસ્થા દ્વારા સંસ્થાની સ્થાપનાના ઉદ્દેશ્યનો વિરોધ કરશે. આવા સંજોગોમાં, ફક્ત ૧૪ માં સુપ્રીમ કોર્ટના નીચેના અવલોકનો ખૂબ જ યોગ્ય છે અને વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ કરી શકાય છે.

“૧૪. જે રીતે આપણને સાચું અર્થઘટન લાગે છે તે રીતે નિયમ ૭નું અર્થઘટન કરવા આગળ વધતા પહેલા, આપણે ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે કાયદા ઘડવાના

કાયદાકીય વિશેષાધિકારના ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કરવો એ અદાલતનો અધિકારક્ષેત્ર નથી.જો કે, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે પ્રશ્નમાં રહેલો નિયમ માત્ર એક ગૌણ કાયદો છે અને હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે તેમ આ નિયમને અધિકાર બહાર જાહેર કરીને, અમે માત્ર તે જ કારણને નોંધપાત્ર ગુકસાન પહોંચાડીશું જેના માટે મ્યુનિસિપાલિટીએ આ નિયમ ઘડ્યો હતો.તેથી, અમે સીફોર્ડ કોર્ટ એસ્ટેટ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધના કેસમાં લોર્ડ ડેનિંગ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા પ્રખ્યાત અને વારંવાર ટાંકવામાં આવતા સિદ્ધાંત પર આધાર રાખવો યોગ્ય માનીએ છીએ.આશર ([૧૯૪૯] ૨ કે. બી. ૪૮૧ (સી. એ.) જેમાં તેમણે હોદ્દો સંભાળ્યો હતો;

"[જ્યારે કોઈ ખામી દેખાય છે ત્યારે ન્યાયાધીશ ફક્ત તેના હાથ જોડી શકતા નથી અને ડ્રાફ્ટમેનને દોષ આપી શકતા નથી.તેમણે સંસદના ઇરાદાને આગળ વધારવાના રચનાત્મક કાર્ય પર કામ કરવાનું નક્કી કરવું જોઈએ, અને પછી તેમણે લેખિત શબ્દને પૂરક બનાવવો જોઈએ જેથી વિધાનસભાના હેતુને 'બળ અને જીવન' આપી શકાય..... ન્યાયાધીશે પોતાને પ્રશ્ન પૂછવો જોઈએ કે જો કાયદાના નિર્માતાઓએ પોતે જ તેની બનાવટમાં આ ગરબડનો સામનો કર્યો હોત, તો તેઓએ તેને કેવી રીતે સીધો કર્યો હોત?પછી તેમણે તે જ કરવું જોઈએ જે તેમણે કર્યું હોત.ન્યાયાધીશે જે સામગ્રીમાંથી કાયદો વણાયેલો છે તેમાં ફેરફાર કરવો જોઈએ નહીં, પરંતુ તે કેઝને દૂર કરી શકે છે અને કરવો જોઈએ.

લોર્ડ ડેનિંગ દ્વારા કરવામાં આવેલા કાયદાના આ નિવેદનને આ અદાલત દ્વારા સતત અનુસરવામાં આવ્યું છે.

એમ. પેન્ટિયા વિ. મુદ્દલા વીરમલપ્પા ૧૯૬૧ એ. આઈ. આર. (એસ. સી.) ૧૧૦૭) અને તાજેતરમાં એસ. ગોપાલ રેડ્ડી વિ. સ્ટેટ ઓફ એ. પી. (૧૯૯૬ (૪) એસ. સી. સી. ૫૯૬,૬૦૮:૧૯૯૬ એસસીસી (સીઆરઆઈ) ૭૯૨: ૧૯૯૬ એઆઈઆર (એસસી) ૨૧૮૪,૨૧૮૮) (૬૦૮ પર એસસીસી: પૃષ્ઠ ૨૧૮૮ પર એઆઈઆર).

આમ, અર્થઘટનના ઉપરોક્ત નિયમને અનુસરીને અને કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરતા વિવાદિત નિયમમાં રહેલી ખામીઓને દૂર કરવાના દૃષ્ટિકોણથી, અમે નિયમ ૭નું અર્થઘટન નીચે મુજબ કરીએ છીએ "સ્થાનિક વિદ્યાર્થી એટલે એવો વિદ્યાર્થી જેણે એચ. એસ. સી. (એસ. આઈ. સી. એસ. સી.)/નવી એસ. એસ. સી. પરીક્ષા અને અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની હદમાં આવેલી કોઈપણ ઉચ્ચ શાળા અથવા કોલેજોમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરી હોય અને તેમાં અમદાવાદ નગરપાલિકાનો કાયમી નિવાસી વિદ્યાર્થી સામેલ હોય જે અમદાવાદ શહેરી વિકાસ વિસ્તારની અંદર આવેલી કોઈપણ ઉચ્ચ શાળા અથવા કોલેજોમાંથી ઉપરોક્ત લાયકાત મેળવે છે".

૨૮. હવે આપણે મુખ્ય મુદ્દા પર પાછા જઈએ છીએ.સ્ટેટ બાર કાઉન્સિલ (નોંધણી) નિયમોના નિયમો ૧ અને ૨ અને બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા નિયમોના નિયમો ૪૯ પાછળનો હેતુ શું છે? .શા માટે આવા પ્રતિબંધ લાદવાની માંગ કરવામાં આવે છે? .શા માટે કાયદો રાજ્યની કોઈ ચોક્કસ બાર કાઉન્સિલમાં વકીલ તરીકે નોંધાયેલી વ્યક્તિને અન્ય કોઈ વ્યવસાય કરવાની મંજૂરી આપતો નથી? .

૨૯. બ્લેક લો ડિક્શનરી અનુસાર, વકીલ એ "કાયદામાં શીખી ગયેલી વ્યક્તિ છે; વકીલ, સલાહકાર અથવા વકીલ તરીકે, કાયદાની પ્રેક્ટિસ કરવા માટે લાઈસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ".કાનૂની વ્યવસાય એ કોઈ વ્યવસાય કે વેપાર નથી.કાયદાનો અભ્યાસ કરતી વ્યક્તિએ પ્રામાણિકતાની ભાવનાથી અભ્યાસ કરવો પડે છે, શરારત કે પૈસા કમાવવાની ભાવનાથી નહીં.વકીલ તેમના કાયદાના વ્યવસાયમાં સંપૂર્ણ સમય સમર્પિત કરે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.જો કે, આ વ્યવસાયને ઉમદા વ્યવસાય કહેવામાં આવે છે, તેમ છતાં તે ઉમદા વ્યવસાયનું સતત, અનુરૂપ અને અપેક્ષિત પ્રદર્શન ન થાય ત્યાં સુધી તેને માત્ર આ રીતે કહીને ઉમદા રહેતો નથી.તેની ઉમરાવોની જાળવણી, રક્ષણ અને પ્રોત્સાહન આપવું પડશે.કોઈ સંસ્થા તેના નામ અથવા તેના ભાગની ભવ્યતામાં ટકી શકતી નથી.સંસ્થાની ભવ્યતા અને મહાનતા તેના સતત અને અર્થપૂર્ણ પ્રદર્શન પર નિર્ભર કરે છે.કાયદાનો વ્યવસાય ઉમદા અને સન્માનજનક હોવાથી,

તેણે તેની ભવ્યતા, ગૌરવ, ઉપયોગિતા અને પ્રતિષ્ઠા સાથે સુસંગત ઉચ્ચ અને સમૃદ્ધ પરંપરાઓથી પ્રેરિત અને તેને ધ્યાનમાં રાખીને તેની અર્થપૂર્ણ, ઉપયોગી અને હેતુપૂર્ણ કામગીરી ચાલુ રાખવી પડશે.તેથી, અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો, અન્ય બાબતોની સાથે, તે હાંસલ કરવાનો હેતુ ધરાવે છે.કાયદો અને નિયમોની આવી જોગવાઈઓને તેમની સાચી ભાવના અને દેશમાં ન્યાયના હેતુને સેવા આપવા માટે સ્વચ્છ અને કાર્યક્ષમ બાર જાળવવા માટે અમલમાં મૂકવી જોઈએ, જે ફરીથી ઉમદા છે.{સતીશ કુમાર શર્મા (ઉપર)} જુઓ.

૩૦. સર્વોચ્ચ અદાલતે ડૉ. હનિરાજ એલ. ચુલાની વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર અને ગોવાની બાર કાઉન્સિલે ૧૯૯૬ એ. આઈ. આર. ૧૭૦૮માં અહેવાલ આપ્યો હતો, જ્યારે વકીલોની લાયકાતની શરતોની નોંધણી સંબંધિત મહારાષ્ટ્ર અને ગોવા બાર કાઉન્સિલના નિયમોના નિયમ ૧ની માન્યતા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, પેરા-૨૦માં અવલોકન કર્યું છે કે "કાનૂની વ્યવસાય પર સંપૂર્ણ સમય ધ્યાન આપવાની જરૂર છે અને તે એક સમયે બે કે તેથી વધુ ઘોડાઓ પર સવારી કરતા વકીલને સ્વીકારશે નહીં".

૩૧. અમે આ ચુકાદાના ફકરા ૨૧માં બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાના નિયમોના નિયમ ૪૯નો ઉલ્લેખ કર્યો છે.નિયમ ૪૯ એ જોગવાઈ કરે છે કે કોઈ

વકીલ કોઈ પણ વ્યક્તિ, સરકાર, પેઢી, નિગમ અથવા સંસ્થાનો સંપૂર્ણ સમયનો પગારદાર કર્મચારી ન હોવો જોઈએ.નિયમ આગળ જણાવે છે કે જ્યાં સુધી આવા વકીલ પ્રેક્ટિસ કરવાનું ચાલુ રાખે છે, ત્યાં સુધી કોઈ સમસ્યા નથી પરંતુ જો કોઈ વકીલ ઉપર ઉદ્દેખિત આવી કોઈ નોકરી લે છે, તો તે બાર કાઉન્સિલને આવી હકીકતની જાણ કરવા માટે બંધાયેલો છે, જેમના રોલ પર તેનું નામ દેખાય છે.વકીલ ડો.

જ્યાં સુધી તે આવી નોકરીમાં ચાલુ રહે ત્યાં સુધી વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરી દીધું હતું.હકીકતમાં સ્ટેટ બાર કાઉન્સિલ (નોંધણી) નિયમોના નિયમો ૧ અને ૨ વાંચીને, અમે સ્ટેટ બાર કાઉન્સિલના નિયમો ૧ અને ૨ ને ભારતીય બાર કાઉન્સિલના નિયમો ૪૯ સાથે સુસંગત અથવા અનુરૂપ લાવી રહ્યા છીએ.નિયમ ૪૯ ખાસ કરીને "એક વકીલ" વિશે વાત કરે છે.તે એ હકીકત સૂચવે છે કે વ્યક્તિને બાર કાઉન્સિલમાં કાયદેસર રીતે નોંધણી થયા પછી જ વકીલ તરીકે ઓળખાવી શકાય છે.આ એ હકીકત સૂચવે છે કે જો કોઈ વકીલ કોઈ પણ વ્યક્તિ, સરકાર, પેઢી, નિગમ અથવા સંસ્થા સાથે અન્ય કોઈ નોકરી કરવાનું નક્કી કરે છે, તો તેની ફરજ બાર કાઉન્સિલને જાણ કરવાની છે અને જરૂરી સૂચના પછી તે વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરવાનું બંધ કરશે.

૩૨. એવું કહેવું ઘણું વધારે છે કે રાજ્ય બાર કાઉન્સિલમાં વકીલ તરીકે નોંધણી કરાવવા ઇચ્છતી વ્યક્તિને તેની શરૂઆતથી જ અન્ય કોઈ વ્યવસાય, વ્યવસાય અથવા નોકરી છોડવા માટે કહેવામાં આવવું જોઈએ અને તે પછી જ તેને રાજ્ય બાર કાઉન્સિલના રોલ પર નોંધણી કરાવી શકાય છે.અમે એક બાબત પર કામ કરી રહ્યા છીએ, જેમાં એકલી માતા અમારી સામે આવી છે અને કહે છે કે બાર કાઉન્સિલની પ્રવેશ પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી તે જલદી વકીલ તરીકે નોંધણી કરાવશે નહીં, તો તે શપથ પર ઘોષણા દાખલ કરશે કે તેણે નોકરી છોડી દીધી છે જે તેની પાસે આજની તારીખે છે.મહિલા લાચાર સ્થિતિમાં છે.આજે, જો તે એકલી માતા હોવાની નોકરી છોડી દે છે, અને ભગવાન ન કરે જો તે ઓલ ઇન્ડિયા બારની પરીક્ષા પાસ કરવામાં અસમર્થ હોય, તો તે આજીવિંકાના કોઈપણ સાધનથી વચિત રહી જશે.તેમણે પોતાની જાતને ખૂબ જ સ્પષ્ટ કરી દીધી છે કે તેમને કામચલાઉ સનદ આપવામાં આવી શકે છે અને આવી કામચલાઉ સનદ ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ પાસે જમા રહેશે અને તેઓ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી અંતિમ સનદ મેળવશે.તેમણે આ માટે પહેલેથી જ સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે.અમે અમારા ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં સમગ્ર બાંહેધરીનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.જો એમ હોય તો, એવું ન કહી શકાય કે બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત (નોંધણી) નિયમો તેમજ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા નિયમોના નિયમ ૪૯ ના અનુક્રમે નિયમો ૧ અને ૨ નો ઉદ્દેશ સુરક્ષિત અને પેટા-સેવા છે.

૩૩. ઉપર ઉલ્લેખિત એવા સંજોગોમાં, અમે બાર કાઉન્સિલ ઓફ ગુજરાત (નોંધણી) નિયમોના અનુક્રમે નિયમો ૧ અને ૨ વાંચીએ છીએ, જેથી એવું વાંચી શકાય કે કોઈ વ્યક્તિ કાં તો પૂર્ણ અથવા અંશકાલિક સેવા અથવા રોજગારમાં હોઈ શકે છે અથવા કોઈ પણ વેપાર, વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી હોઈ શકે છે, જે અન્યથા વકીલ તરીકે દાખલ થવા માટે લાયક છે, તેને વકીલ તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે, જો કે, આવી વ્યક્તિનું નોંધણી પ્રમાણપત્ર બાર કાઉન્સિલમાં રોકવામાં આવશે અને જ્યાં સુધી સંબંધિત વ્યક્તિ જાહેરાત ન કરે કે નિયમ ૨ માં ઉલ્લેખિત સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અને તેણે તેની પ્રેક્ટિસ શરૂ કરી દીધી છે ત્યાં સુધી તે કાઉન્સિલમાં જમા રહેશે.

૩૪. અમે, તે મુજબ, ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ તેમજ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે ઉપર જણાવેલા નિયમોને લાગુ કર્યા પછી તે મુજબ કાર્યવાહી કરે અને રિટ અરજદારને કામચલાઉ સનદ જારી કરે જેથી તે બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાની પરીક્ષામાં બેસવાનો હકદાર બને.

૩૫. ગુજરાત બાર કાઉન્સિલ રિટ અરજદારને એ જ લીટી પર અને એ જ ફોર્મેટમાં નોંધણી નંબર જારી કરશે જે વકીલ તરીકે નોંધણી માટે અરજી કરનારા અન્ય તમામ અરજદારોને આપવામાં આવે છે અને જે ઓનલાઈન ઓલ ઈન્ડિયા

બાર એક્ઝામિનેશન પોર્ટલ સાથે સ્વીકાર્ય અને સુસંગત છે. આ ક્વાયત વહેલામાં વહેલી તકે હાથ ધરવામાં આવે અને આ આદેશની રિટ બહાર પાડવાની તારીખથી ત્રણ દિવસના સમયગાળાની અંદર નોંધણી નંબર રિટ અરજદારને આપવામાં આવશે.

૩૬. ઉપરોક્ત સાથે, આ રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૩૭. મુખ્ય બાબતમાં પસાર કરાયેલા આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, વિવિધ સિવિલ એપ્લિકેશન તેમજ સિવિલ એપ્લિકેશન પણ ટકી શકતી નથી અને તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(વિક્રમ નાથ, સીજે)

(જે. બી. પારડીવાલા,

વાહિદ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા

ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.